

KLİNİKDE ECZACININ GÖREVLERİ

Dr. Hayat ALKAN*

Prof. Dr. Enver İZGÜ*

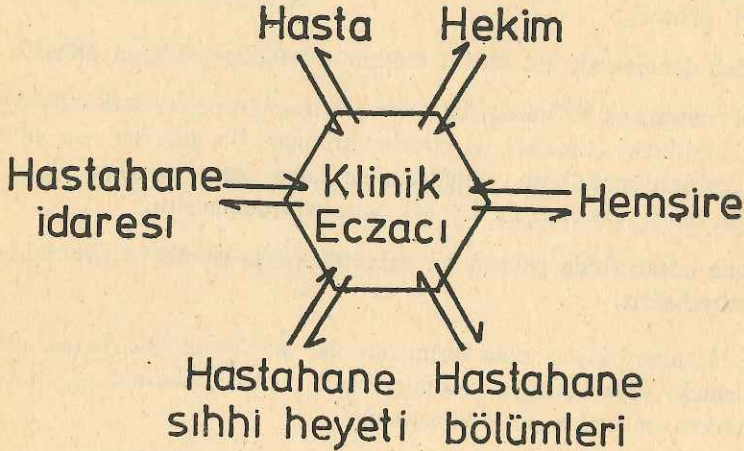
Son yıllarda eczacıların klinikte görevlendirilmeleri, gelişmiş ülkelerde başarı ile uygulanmakta ve eczacılık fakültelerinde klinik eczacılık yönünde eğitime daha da önem verilmektedir.

Hastane eczacıları uzun yıllar, hastanede bulunan diğer sağlık personeliyle, özellikle hastalarla direk temasta bulunmamış, ayrı kalmışlardır. Ancak giderek;

— İlaçla tedavide karşılanan aksaklıklar,

— İlaç etkileşimleri ve yan etkileri hakkında danışılacak bir kişi veya organizasyona duyulan gereksinim,

— Eczacının, hasta ilaç profilini çıkartabilmesi için hasta ile direk ilişkide bulunmasına duyulan zorunluluk sonucu, klinik eczacılık doğmuştur. Klinik eczacının hastanedeki yeri, alışlagelmiş hastane eczacısından daha farklı olmuştur. Aşağıdaki şema, klinikte çalışan bir eczacının hastane kuruluşundaki diğer birey ve organizasyonlarla nasıl bir karşılıklı ilişkide olduğunu özetler.

* A.Ü. Eczacılık Fakültesi Farmosötik Teknoloji Kürsüsü.

Alışlagelmiş hastane eczacılığında görülmeyen ve klinik eczacılıkla ortaya çıkan şemada gösterilen yeni bir ilişki eczacı ile hasta arasında olan ilişkidir.

Klinik eczacılık sadece hastane eczacılığı içinde sınırlandırılmamalıdır, kapsamı ve uygulama alanı daha geniştir. Klinik eczacılık kavramından, hastane veya herhangi bir yerde bakım gören hastanın yanında eczacılık mesleğinin yerine getirilmesi anlaşılmalıdır.

Bir hastanede çalışan klinik eczacının görevlerini şu şekilde sıralayabiliriz;

- 1) Doktorlarla birlikte hasta muayene turlarına katılmak.
- 2) Doktorların ilaçlarla ilgili sorunlarını yanıtlamak.
- 3) Hastaya verilen ilacın etkilerini izleyip, yan etkileri ve ilaç etkileşimleri hakkında hekimi aydınlatmak.
- 4) Yeni ilaçların farmakolojik, farmakokinetik, toksikolojik v.b. özelliklerini son kaynaklardan araştırıp hekime onlar hakkında bilgi vermek.
- 5) Hastanın ilaç geçmişi ve ilaç duyarlılıklarını hastalarla yaptığı konuşmalarla saptamak ve sonuçları hekime açıklamak. Her hastaya ait bir ilaç kartoteksi tutmak.
- 6) Hemşerilerin ilaçla ilgili sorunlarını yanıtlamak.
- 7) İlaçlarla ilgili konferanslar düzenleyip hastanenin diğer sağlık personeli için aydınlatmak.
- 8) Hastaneye yeni girmiş eczacılar, eczacılık ve hemşirecilik eğitimi yapan öğrencileri eğitmek.
- 9) Zehirlenmelerde ilk tedavi hakkında hekime yardımcı olmak.

Şurası muhakkak ki hastanede çalışan eczacıların görevleri sadece yukarıda belirtilen, klinikteki görevleri ile sınırlandırılmaz. Bu görevler son yıllarda hastanelerde çalışan eczacıların bilgilerinden daha çok yararlanmak ve hastane sağlık ekibi içine eczacıları da katmak amacıyla doğmuştur.

Hastane eczanesinde çalışan bir eczacının alışa gelmiş görevlerini ise şu şekilde sıralayabiliriz.

- 1 — Hastane ihtiyacı olan birim doz ilaç şekillerini hazırlamak paketlemek ve etiketlemek; veya eczacıya yardımcı kişiler (kalfa, laborant ve teknisyen) bu işleri yaparken onu izlemek ve yöneltmek.
- 2 — İlaçların hastanedeki dağılımını sağlamak ve denetlemek.
- 3 — Doktor reçetelerini okumak, kontrol etmek ve formülü hazırlamak.
- 4 — Hastanede yapılma olanakları olan steril ilaç şekillerini hazırlamak.

5 — Hastanede kullanılan ilaç ve hammadde gereksinimini sağlamak.

6 — Hastanede hazırlanan veya hastaneye alınan ilaçların mümkün olan kontrolunu yapmak.

7 — Hastane ilaçlarının tüketimi sicil ve profilini tutmak.

8 — Hastanede mevcut ilaçların hekimlere duyurulmasını sağlamak için sirküler hazırlamak.

9 — Hastanenin sterilizasyon tesislerini ve sterilizasyon işlemlerini kontrol ve takip etmek.

Yukarıda belirtilen görevleri yerine getirilebilmesi için gerek klinikte gerekse eczanede çalışan bir hastane eczacısından aranan nitelikler şunlardır :

— İlaç etki ve etkileşmeleri hakkında geniş bilgiye sahip olmalıdırlar. Farmakoloji, biyofarmasötik, farmakokinetik gibi bilgilerinin geliştirilmiş olması gerekir.

— İlaç imalatını yapabilecek ve geliştirebilecek bilgi ve yeteneğe sahip olmalıdırlar.

— Kontrol işlemlerini iyi bilmelidirler. İki çeşit kontrolden bahsedilebilir :

a) Kalite kontrol

b) Hastane ilaç dağıtımının kontrolü

— Araştırma yeteneğine sahip olmalıdırlar.

— Eğitimci yönleri olmalıdır.

— İdareci yönleri olmalıdır.

— Hekimlerle tartışabilmek, anlaşabilmek için gerekli tıp terimlerini iyi bilmelidir.

Bu gerekli bilgiler eczacılık fakültelerinde yeterli düzeyde verilmeye çalışılmakta ise de aranan tüm niteliklere sahip eczacıları yetiştirecek daha ileri düzeyde kurslarda düzenlenmeye başlanmıştır.